

Småblomstret balsamin (*Impatiens parviflora*)

Videnskabeligt navn: *Impatiens parviflora*

Kaldenavn: Småblomstret balsamin

Status i Danmark: Invasiv

Omfattet af: Den nationale liste over invasive arter¹²

Beskrivelse

Småblomstret balsamin er en enårig plante, der bliver 20-60 cm høj. Den har spredte blade, der er hele og savtakke, hvor hver tand slutter med et kort børstehår. Bladene bliver 6-12 cm lange. Blomsterne er spejlsymmetriske, 6-12 mm lange og gule. De sidder i klaser med 4-10 blomster i hver, og blomstrer i juli-september. Planten er overvejende selvbestøvende⁸. Frøene sidder i en bælg lignende kapsel frugt, der springer op, når den er fuldt udviklet.

Forvekslingsmuligheder

Småblomstret balsamin kan forveksles med den hjemmehørende art, spring-balsamin (*Impatiens noli-tangere*). Småblomstret balsamin har oprette blomster, der er 6-12 mm, hvor spring-balsamin har hængende blomster, der er 30-35 mm⁵.

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Småblomstret balsamin er hjemmehørende i Centralasien. Den er blevet indført til botaniske haver i Mellemeuropa i 1800-tallet, og den omtales første gang fra den botaniske have i Genf, Schweiz i 1831⁶. I Danmark blev den registreret første gang i 1861 ved Sjælsø på Sjælland². Arten er almindelig på Øerne og i det centrale og nordlige Østjylland samt Vendsyssel, og ret sjælden i resten af landet³. Den er registreret i 614 ud af 1300 Atlas Flotra Danica ruder³.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

Småblomstret balsamin. Foto: Robert Vidéki, Doronicum Kft., Bugwood.org.

Småblomstret balsamin. Foto: Barbara Tokarska-Guzik, University of Silesia, Bugwood.org Hansen (NOBANIS).

	Sprednings- potentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning af hjemme- hørende arter	Påvirkning af økosystem- funktioner	Økonomiske effekter	Helbreds- effekter
--	---------------------------	--	---	---	------------------------	-----------------------

Score	3	3	2	1	1	1
Datakvalitet	Sikker	Sikker	Sikker	Usikker	Usikker	Middel

Spredningspotentiale: 3 (høj). Spredningspotentialet for småblomstret balsamin er vurderet til høj. Frøene sidder i en eksplosiv kapsel, hvormed de spreder sig ca. 3 meter fra moderplanten². Engelske undersøgelser har dokumenteret at den kan sprede sig ca. 24 km årligt⁴.

Levestedets bevarings- og naturværdi: 3 (høj). Levestedets bevarings- og naturværdi for småblomstret balsamin er vurderet til høj. Småblomstret balsamin vokser skyggefuldt til halvskygget, hyppigt på fugtig næringsrig bund i løvskove, især bøgeskov^{2,3}. Den findes desuden i skovbryn, langs skovveje, på tømmerpladser, i skovruderater, hegn, hække og på jordbunker³.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 2 (middel). Småblomstret balsamin er vurderet til at have en middel effekt på hjemmehørende arter. Arten angives at fortrænge andre planter fra skovbunden og danne monokulturer, hvor man ellers finder planter som skovmærke og stinkende storkenæb². I en tysk undersøgelse sås dog ingen effekt på diversiteten af hjemmehørende arter⁷. Småblomstret balsamin producerer i modsætning til fx kæmpe-balsamin og spring-balsamin meget lidt nektar og besøges af langt færre insekter end disse⁸.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 1 (lav). Småblomstret balsamin er vurderet til at have en lav påvirkning på økosystemfunktioner, der mangler dog viden på området. Arten er kendt for at producere allelopatiske stoffer^{9, 10}, hvilket må formodes at påvirke jordbundskemien¹¹.

Økonomiske effekter: 1 (lav). De økonomiske effekter for småblomstret balsamin er vurderet til lav. Arten kan luges bort, men fjernelse kræver at indsatsen gentages gennem flere år.

Helbredseffekter: 1 (lav). Helbredseffekter for småblomstret balsamin er vurderet til lav. Småblomstret balsamin er giftig¹.

Kilder

- ¹ Kollmann, J., Roelsgaard, J.S., Fischer, M. and Nielsen, C.D. 2010. Invasive plantearter i Danmark, 1. udgave Frederiksberg. Biofolia.
- ² Jensen, J.K. and Svart, H.E. 2008. Invasive planter - uønskede planter. Natur og Museum 3.
- ³ Hartvig, P. 2015. Atlas Flora Danica. Gyldendal, København.
- ⁴ Perrins, J., Fitter, A., Williamson, M. 1993. Population biology and rates of invasion of three *Impatiens* species in the British Isles. *Journal of Biogeography* 20, 33-44.
- ⁵ Mossberg, B. and Stenberg, L. 2007. Den Nye Nordiske Flora, Gyldendal.
- ⁶ Haveselskabet. Småblomstret balsamin. <https://haveselskabet.dk/smaablomstret-balsamin> (besøgt 8. april 2022).
- ⁷ Diekmann, M., Effertz, H., Baranowski, M., Dupré, C. 2016. Weak effects on plant diversity of two invasive *Impatiens* species. *Plant Ecology* 217, 1503-1514.
- ⁸ Vervoort, A., Cawoy, V., Jaquemart, A.-L. 2011. Comparative reproductive biology in co-occurring invasive and native *Impatiens* species. *International Journal of Plant Science* 172(3), 366-377.
- ⁹ Balezentiene, L. Allelopathic activity of two invasive *Impatiens* species in temperate climate of Lithuania. *Allelopathy Journal*, 45(1), 45-53.
- ¹⁰ Vrchatova, N., Sera, B., Krejcova, J. 2011. Allelopathic activity of extracts from *Impatiens* species. *Plant, Soil and Environment* 57(2), 57-60.
- ¹¹ Jurova, J., Matouskova, M., Wajs-Bonikowska, A., Kalemba, D., Renco, M., Sedlak, V., Gogalová, Z., Poráčová, J., Salamun, P., Grulová, D. 2019. Potential Phytotoxic Effect of Essential Oil of Non-Native Species *Impatiens parviflora* DC. *Plants* 8, 241. <https://doi.org/10.3390/plants8070241>.
- ¹² Bekendtgørelse om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter på EU-listen og om en national liste med handelsforbud m.v. over for invasive arter (BEK nr. 1285 af 12/11/2018)

<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2018/1285>